

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. VII. Eleemosynas dare non donum, sed debitum; non consilium, sed
præceptum est.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

Et recipe paradifum; da modicum, ut accipias centuplam: da possessionem temporalem, ut consequaris hereditatem eternam. Attende, quid faciat generator. Minus vult dare certe & plus accipere. Hoc fac & tu. Da modica, accipe magna; da temporalia, accipe eterna. Da minimum, ut accipias regnum; da micam ut accipias panem totum; da terram, ut accipias celum; da pauperi, ut des tibi: quia quidquid pauperi dederis, habebis, quod pauperi non dederis, habebit alter. Ecce Deus de scriptura sua dicit: Da, securus esto, ego reddam. Eleemofyna non depauperat, sed ditat, & beat.

Petr. Chry. fol. 100. v. 27. miki pag.

Francisca Romana moribus sanctissimis femina, cum anno Christiano millesimo quadringentesimo vigesimo, diuturna fames Romam premeret, illa hoc unice laboravit, ut pauperum nemo a suis aedibus abiret auxilio aut certe solatio destitutus. Nam in mendicabula non solum incredibiliter liberalis, sed & mire comis & humana fuit, ut si quos pane reficere non posset, saltem verbis demulceret. Hoc est bis dare, vultu bono & verbis optimis dare. Imo quod magis mirere, Francisca mendicavit ipsa, ne deesset, quod mendicis daret. Franciscæ socr generosi vini dolium serio iussu servari præcepit. At illa pauperum & ægrotorum misera dolium exhauit largiendo. Post aliquantum temporis socr cum marito Franciscæ Laurentio in cellam descendit, ut dolium primitus aperiret. Non respondit dolium. Mox suspicio subit à Franciscæ omne vinum in mendicantium turbam divisum. Ambo graviter excaudescunt, & fulmina coquunt in matrem familias. Nitetur illa tam socris quam viri difficilem bilem sermonis saccharo mitigare. Sed nihil proficiebant verba, sopori recubabat excaudescencia. In cellam igitur descendit lacrymis & precibus amara: hic in genua procumbens opem implorat è caelo. Prece finita epistomium versat, doliumque respondet. Hicque vinum perinde, si nulla inde guttula fuisset detracta. Hoc socr nuntiatur, qui non sine gravi stomachi somniatis, inquit, jamque mihi vestra somnia & deliria vultis obtundere. Denique tamen cum filio descendit iterum, & dolium optimi vini plenum: non sine stupore invenit.

§. V.

Idem miraculi frumentum exhibuit, & prioribus fidem adstruxit. Franciscæ vir Laurentius plurimum frumenti vendidit; Alioquin, aiebat, prodiga mea uxor hoc ambabus manibus in mendicabula effunderet, ni præveniam. Ita granario nihil, nisi retrimentum tritici relictum est. At Francisca sui instituti tenax & sedula granarium ascendit, frumenti sordes corripuit, ventilavit, vix farris semodius tuit. Quidquid erat, id statim abiit ad egenos. Cum verò granarium denudò inspectum est, putgatissimi frumenti pane quadraginta modii sunt inventi. Ita Iulius Vrsinus, qui Franciscæ res gestas scripsit, testatur. An non hic Domini voces usurpemus? Palpare & videre, quia ego sum? mea promissio, mea benedictio. An non verissimum Salomonis vaticinium: Honora Dominum de tua substantia, & implebuntur horrea tua saturitate, & vino torcularia tua redundabunt. Eleemofyna non depauperat, sed ditat & beat. Res certa & liquida. Promissiones divinæ non possunt fallere. Non tardat Dominus promissionem suam, sicut quidam existimant. Eleemofynas copioso fenore in hoc etiam orbe pensanda Deus dixit, Deus promisit, suam fidem obligavit Deus. Quam luculentæ sunt illæ pactiones Dei, quam certa hæc promissa!

Societ. Jesu Theologus. Lnc. c. 24. v. 39. Prov. c. 13. v. 9. & 10. 2. Petr. c. 3. v. 9. Prov. c. 11. v. 25. Prov. c. 28. v. 27.

A qui dixit, orbem universum eleemofynarum benedictione nutrire.

Sed unde nihilominus tam multa hominum mendacia? unde tam lenta dantium mogestas? unde tam pertinax & kulta non dantium parcitas emergit? è fidei certè defectu. Pollicitis divinis non credimus, O Domine, adauge nobis fidem, ut plus tuis promissis, quam nostris oculis credamus. Per misericordiam pauperum, inquit Chryfologus, misericordiam parentum ut possimus esse de penâ liberi, de salute securi.

E fidei defectu tam lenta est dantium parcitas morofitas. Pet. Chryf. leg. v. 11. v. 12.

CAPVT VII.

Eleemofynas dare, non donum, sed debitum, non consilium, sed præceptum est.

Bernardus de Deo & diabolo eleganter ratiocinatus: Videre, obsecro, inquit, qui Deus benefactor noster maximus, & qui diabolus hostis noster capitalissimus nobiscum agant cõditione ingqualissima: diabolus pomum obtulit unicu, & totum paradifum rapuit: Deus paradifum offert, & pomu petit, aut vilius quid pomu, panis buccem, æreum numulum, frigidæ haustulum; & tamen deliberamus adhuc, num Christo fidere, & obolum paradifo velimus permutare. Quæ hæc tam luculenta, tam insana fauitas? Nõ inmerito proclamat Augustinus: Quæ est ista animarum insania, acquirere aurum (aut retinere) & perdere caelum? sed quia nemo cogitat Deum, ideo manet in morte iudicium. Ita sæpissime tam infantes & fatui sumus, pomum rapimus, hoc est, civilitium, picam cucurbitam, scarabæi umbram, punicis aquam, lanam caprinam, volupratulam vilissimam acquirimus, nec inviti perdimus paradifum. Quod in omnibus delictis gravioribus fieri consuevit.

Dens & diabolus cõditione inæqualissima nobiscum agant.

Ioannes Christi Domini liberalitatem depingens: Vidi, ait, septem candelabra aurea, & in medio septem candelabrorum aureorum similem silio hominis, vestitum podere, & præcinctum & mammillas zonâ aureâ. Quæ nova hæc vestimenti ratio, ut cingulum non lumbos sed supremum pectus ambiat? Causam assignamus. Cor Christi, amoris plenissimum: hinc rectè auro cinctum. Aureum hoc cingulum veram in dandâ stipe liberalitatem adumbrat; amor, eleemofynæ radix. Cingulum subinde aureum, sed non pectori appressum est; liberalitas se prodit, sed non proventit ab amore, aut Christianâ miseratione. Sæpe sumptibus non parcitur, fulget aurum, expensæ fiunt maximæ: sed in quænam? in vestes, in mensam, in suppellectilem, in in muneru corruptelas, in famulos, in canes, in equos. En aureum cingulum, sed pectus non ambit, nil inde pauperibus accedit. Imò, quod Chryfostomus pro suggestu gravissimè conquestus. Dicimus, inquit, rodat tinea, & non comedat pauper; absumat vermis, & nudus non induatur; omnia tempore consumantur, & Christus non patiscatur, licet esuriat. At sunt, qui obducant: Domine Episcopo, nemo Christiani sanguinis sic agit, aut sic loquitur. Respondet Chryfostomus: Hoc est valde malum, quòd non verbis, sed operibus ista dicuntur. Aureum cingulum nitet, sed pectus non tangit, pecuniam non charitatis, sed prodigalitas effundit. Cum tamen Deus in lege præcâ, in novâ Christus præceptis toties iteratis misericordiam commendârit. Ex his concludimus, non utile tantum, ac honestum, magnique esse meriti eleemofynas largiri, sed etiam necessarium. Præceptum est, lex est egestati alienæ succurrere, quod jam explicitius trademus.

Aug. 11. serm. 15. v. 4. miki pag. 41.

§. I.

Afferimus eleemofynam non tam donum esse quam debitum. Quod Ecclesiasticus sine ullis donis, ab ab-

Eleemofyna non est donum, sed debitum.

Eccli. c. 4. v. 8. Plutarch. 99. 1. moral. in Apoph. mibi pag. 343.

Pauperes sunt creditores nostri.

Eccli. c. 17. v. 12.

1. S. Tho. 2. 2. q. 32. ar. 5. concl. 2. Eleemofynâ, inquit, de superfluo dare, necessitatem parvuli, est in precepto. b. Ambros. 1. 5. serm. 81. mibi pag. 896. & seq.

Matth. c. 23. v. 23.

Chryf. 10. 2. par. 2. de Lazaro, mibi pag. 1149. & 1152.

Matth. c. 3. v. 14.

ambagibus dilucidissimè pronuntians : Declina, inquit, pauper sine tristitia aurem tuam, & redde debitum tuum. Debitum exigit, non donum: non enim das tua, sed accepta reddis. Phocion Atheniensis cum rogaretur, conferret etiam aliquid ad solenne sacrificium, quod jam alii non gravatè præstitissent: Me verò puderet, inquit, donare vobis, & huic non reddere, cui jure debeo. Et unâ creditorem suum digito monstrabat. Ita diis gratius fore judicabat solvere, quod ipse deberet, quam donare, quod iste peteret. Creditores nostri sunt pauperes, his potiùs reddere, quam aliis addere debemus. Iniquum & impium est defraudare creditorem re suâ, ut aliis donare possis. Ergo redde debitum tuum.

Idem Stracides hoc ipsum confirmans: Et mandavit illi, inquit, unicuique de proximo suo. Ne quis fortè dixerit, Ego rem meam gero, meis ego loculis attendo, quid aliis farris canini rodat, non curo: & quis enim me annonæ structorem constituit, ut omnium indigentie provideam? Parcius ista, vir bone, nam Deus mandavit & tibi, & aliis, unicuique de proximo. Ipjuriam facis alteri, si solum cures te ipsum. Fatuæ virgines beatorum nuptiis exclusæ sunt, nõ quòd aliena rapuerint, sed quòd sua non dederint; defuit illis oleum misericordiae: Servus piger, qui talentum à domino acceptum humo defodit, graviter punitus est, non quòd rapto vixisset, aut templa despoliasset, aut prædam ex agris egisset, sed commissam sibi pecuniam non auxisset; debitum non reddidisset. Hæc autem præceptio de dandis eleemofynis sic insita est rationi, ut Publius mimus dixerit: Qui succurgere perituro potest, cum non succurrerit, occidit.

Hæc multò accuratius perpendens Ambrosius: Quis, inquit, tam injustus, tam avidus, tam avarus, quam qui multorum alimem a suum non usum, sed abundantiam & delicias facit. Neque enim minus est criminis habenti tollere, quam cum posset abundans, indigentibus demerere. Esuriens panis est, quem tu detines: nudorum incumentum est, quòd tu recludis: miserorum redemptio est & absolutio pecunie, quam tu in terram defodis. Bona quidem, av, sunt verba, sed melius est aurum.

Huic ita objicienti, alia reponens Ambrosius: Qui vero, inquit, oleum non vult, & negligit, manifesta est ignis æterni comminatio. Quis tibi horror, qualisque sudor, quales tenebræ supervenient audienti condemnantis illius sententiam: Elurivi, & non dedistis mihi manducare. Neque enim istis verbis, qui alia invasit, arguitur, sed qui non communiter usus est eis, quæ habuit, condemnatur.

Hinc purpuratus epulo interfector & carnifex Lazari vocatur; quia fame morientem non pavit, occidit. De hoc verba faciens Chrysofomus: Non illum, inquit, pecunias usurparat, sed suas non impertigit. Siquidem & hoc rapina est, non impertiri de tuis facultatibus. Ne mirerimur, testimonium à divinis scripturis proferam, dicem, quòd non solum rapere aliena, sed sua non impertiri, & rapina sit, & fraudatio & spoliatio. Deminus Iudæos accusans per Prophetam dicit: Produxit terra proventum suum, & non intulit decimas, sed rapina pauperum est in domibus vestris. Quoniam, inquit, oblationes solitas non dedistis; rapuistis ea, quæ sunt pauperis. Propter hoc discamus, quòd quoties eleemofynam non præstiterimus pari cum his, qui spoliati, supplicio afficiemur. Hortor igitur, ut pro omnibus illud perpetuo memineritis, quòd non communicare pauperibus est rapinam exercere in illos, illorumque fraudare vitam; quòdque non nostras, sed illorum res detinemus. Quisquis es ergo, redde debitum tuum.

§. II.

VT autem dandæ stipis necessitatem à capite accessamus, neminem velim latere, tam legè naturali, quam divinâ nos obstringi ad ferendam opem

agentibus. Lex divina clamat: Redde debitum tuum: Eleemofynam pauperis non defraudes. Erant esurienti panem tuum. Lex naturalis inde sumitur, quia principis naturæ convenientissimum est alienis miseris auxiliari. Hoc nobis Dominus mandans: Omnia, inquit, quæcumque vultis, ut faciant vobis homines, & vos facite illis. Hæc est enim lex & propheta. Ergo præceptum est, nec leve, sed è genere suo, ut Theologi loquuntur, capitale. Quin doquidem iniqui legem hanc rumpunt, à iudice in æternos ignes ablegantur. Hic ii meritò reprehendendi, qui, quòd in aulis frequentissimum, ut sese omni molestiæ subducant, amandationibus fucatis miseris circummittunt; singuli dicunt. Ad hunc ito, ite juvabit; ita secundus, ita tertius, ita deinceps alii blandè à se derivant in alios, quiddid spem auri non facit. Vide te malè caugi, ne olim & iudex dicturus sit vobis: Abite, recedite à me; alii vos juvent.

Et nunquid expressissimè Christus: Unus, inquit, est pater vester, qui in cælis est; omnes autem vos fratres estis. Si fratres, ergo alter ab altero juvandus. Hinc vatis Hebræi Amos querimonia: Et nihil patiebantur super contritione Ioseph. Nam licet Ioseph tribum puniri Deus voluerit, voluit tamen etiam eorum alios misereri. Mandavit illis unicuique de proximo suo, præsertim calamitoso. Hoc divinæ legis imperium Gregorius Nazianzenus aliis ingerens: An, inquit, benigne stem hanc non necessariam, sed tibi liberam esse putas? ac non legem, sed consilium? Hoc quoque & ipse vellem; sed me sinistra manus terret, & hædi & probra, quæ in eos à iudice conijciuntur, non quia bonis alienæ manus intulerunt, sed quia Christum per pauperes minimè curaverunt. Ergo declina pauperi aurem tuam, & redde debitum tuum: eleemofynam pauperis ne defraudes.

Hoc sese debito stringi, non solum viri religione ac sancti, noniâ, sed & sanguine ac prosapia illustrissimi. Comites, Principes, Reges, Imperatores probè intellexerunt. E plurimis huc pauculos sisto. Anno millesimo centesimo vigesimo tertio Carolus Comes Flandriæ miram in pauperes liberalitatem exercuit. Cum enim eo anno, quòd Christianus Malfæus narrat, fœdissima & insolenter diuturna hiems, imbres continui, frigus intensissimum præcessissent, & vix ad auram Majam arbores non nihil reviviscere ceperissent, pleraque omnis satio agrorum interdidit. Hinc annonæ caritas & fames torâ Galliâ; idque biennio. Hic Carolus Comes animum & manum aperire, omnibus pauperibus, quotquot accurrissent, panem integrum dare, ita ut vel unicâ horâ ostingerent si panes in famelicam plebem fuerint distributi. Quavis hebdomadæ die Veneris tredecim pauperes mensæ adhibuit, singulis indutium, tunicam & calceos dedit, illòque ipso die in ediam panis & aqua toleravit. Nec ei cilicium ignotum fuit. Eo ipso tempore duo præfules ex alictum fame quæstum in partu plurimum frumenti conmerant, ut illud iterum grandi fenore venderetur. Mox empior adfuit Carolus, & redemptum triticum partim gratis tribuit, partim vili pretio venale fecit. Magram ea res invidiam habuit, quæ Carolo etiam necem procuravit. Nec tamen lauit virtus post funera. Cadaver ejus odoreni gratissimum halavit, & miraculis insignis fuit. En, Carolus maluit jacturam vitæ facere, quam pauperibus debitum suum non reddere: fecit justitiam. Hoc nomen sacri codices non immeritò dant eleemofynæ, quam justitiam appellant. Ita Deminus loquitur: Attendite, ne justitiam vestram faciatis coram hominibus. Reddit debitum, facit justitiam, qui dat eleemofynam.

§. III.

SEd Carolo Comite Flandriæ, Ariani Comes Elcearius, animè inferior fuit. Is suam liberalitatem

Eccli. c. 4. v. 1. & 4. v. 38. & 47.

Matth. c. 7. v. 12.

1. a. Suarez in 2. 2. de consuetate 197. scilicet. l. 1. num. 1.

Matth. c. 23. v. 8. & 9.

Amos c. 6. v. 6.

Eccli. c. 17. v. 12.

Greg. Nazianzen orat. de paup. amore.

Eccli. c. 4. v. 8. & 1.

Quidam principes eleemofynis illustrissimi: Carolus Comes Flandriæ,

Matth. c. 6. v. 1.

Matth. c. 6. v. 1.

Ariani Comes Elcearius,

in primis leprosis hominibus ac mendicis aperuit: hos adesse mensæ voluit, hos totâ voluntate cōplexus est. his nihil in se negatum aut difficile voluit, hos intimos & summos habuit. Secus quàm si solēt, qui sua in assentatorū & ludionum greges effundunt. Vinam hi flectant oculos ad Comitē Elcearium. Hic quotidie ad duodecim leproforum pedes procumbebat, & eis diligentissimè ablatis ac exteris infigebat oscula, in mensâ eos collocabat, in superiore quæsi que loco quo pauperiorem, adeoque Christo similiorem deprehenderat. Dalphina conjux interim in culinâ satagebat, ut sapida, nitidâque essent omnia; Elcearius autem veluti suis regibus officiosè ministrabat, debitum fidelissimè reddebat. Sed Deus se à suorum liberalitate vinci non patitur. Mox geminum præmium Elceario repensum.

Eius geminum præmium

Primum fuit, cùm granarium jam depletum bis occultâ vi fruges copiosas recepit. Alterum, ad venationem proficiscens Elcearius iussit omnem comitatum cum instramento venatorio antecedere, ipse cum chirurgo ad leproforum domicilium viæ non valde diffitum diverret, offendit in primo vestibulo sex miserimorum hominum spirantia cadavera, ita foeda, ita miserabilia, ut sine horrore, ac terrore illorum aspectum interdixit. Periam & vigilans non facile illis tulerit; nocturnas larvas dixisset: exela & absumpta labia, dentes atros, dentiumque loca vacua retegebant; vultus omnis hurore, ac macie horrebat. Illuvium & fordes loci fæcio. Sed juvenem regium in aulâ educatum nullius horum pœnituit, quin amantissimâ singulos salute impertivit, memoriam aeternæ voluptatis edocuit, denique velut inter loquendum & aspiciendum ad amorem magis accensus in singulos oscula dulcissima dispensavit. Discedens, non modò aletudinem optavit, sed etiam contulit. Nam protinus abstersâ omnilue, forma bona, sanitas integra elephantiasis restituta est, ad extremum sex viri illi jam valentibus habitiores, venustè coram Elceario adstiterunt: tota domus non aliter ac incensis stacces & thuris odoribus fragavit. Elcearius divisâ stipe, pudore confusus, ob recens miraculum ab domo concessit. Illi lætitiis onusti ad hominum consuetudinem se receperunt. Et ipsi quidem edicere potuit sanctissimus juvenis, absterent sermonem de oratione, nec auctorem suæ salutis proderent, sed tantò magis provocavit superos in sui commendationem. Reverâ fecit, deditque iustitiam Elcearius, aurem suam pauperi declinavit, eleemosynam pauperis non defraudavit. Reddidit debitum. Huic addo non omnino imparè dyastam.

Camillus Gonzaga,

Anno millesimo quingentesimo octogesimo octavo Novellæ in provinciâ Venetâ Camillus Gonzaga non minus eleemosynis quàm sanguine vir illustrissimus, à Christi natalitiis ad tempus novæ messis, cùm in plebem sæviret fames, quotidie ducentos è turbâ pauperum sibi sumpsit pascendos, alternante ordine: nam prarudentibus Comes ipse ministravit, & centum plenâ mensâ prandioque refecit: alii centeni binos panes singuli acceperunt, postridè & ipsi ad mensam accubituri. Medio hoc tempore catechisti Christianâ omnes erudiebantur, eodem adjutore Camillo. Quotidianum spectaculum visu sanè quàm auditu jucundius. Anno millesimo quingentesimo nonagesimo, magnâ temporum difficultate hæc ipsa Gonzagæ pietas in egenos illustriorem sese præbuit. Quotidie quadringentis pauperibus prandium parari voluit, aulicis ad mensam ministrantibus, convivator ipse plerumque pauperes assedit, humanitate hilaravit, cōsolatione permulsi; ægrotis, qui adesse non poterant, alimoniam etiam & fomenta domum submisit; ante accubitum omnes præceptis Christianis instrui curavit. Quadam die cùm rei divinæ daret operam, mendicum inopem, seminudum, frigore rigentem misera-

tus, domum adduci iussit: hic suaviter refectum, & novâ veste indutum apud se in prandio assidere voluit, dein, donatum auro dimisit: ita debitum suum præclarissimè reddidit. Inter familiarem verò sermonem falsus est Camillus, visum sibi videre illâ formâ Christum Dominum, quæ pectore diu infixâ hæserit. Nimirum hi actus verè generosi, & heroë Christiano longè digniores sunt, quàm equum gyris exercere, equitria celebrare, equo ad anulum decurrere, Trojæ Iulus agitare, primum præmium cæteris præripere. Hæc ludrica paucolorum annorum spatio aeterna seipelit oblivio, illa misericordiæ facinora supremi iudicii die coram orbe laudata, aeterna prosequetur memoria. Vox iudicis erit: *Esurivi, & dedisti mihi man-* Matt. 25, 9-35.

§. IV.

Ergo communes, inquit Ambrosius, iudica partem anime, quæ omnibus ad usum generat terrarum fructus: ut quod habes, largiaris pauperi, & consortem & conformem tuum adjuves. Tu nummum largiris, ille vitam accipit. Tu pecuniam das, ille substantiam suam æstimat. Tuus æquarius, census illius est; debitum est. Ad hæc plus ille tibi confert, cùm sit debitor salutis. Si nudum vestis, teipsum induis iustitiam. Si peregrinum sub lectum inducas tuum, si suscipias egentem, ille tibi acquirat sanctorum amicitias, & tabernacula æterna.

Sed ut ea, quæ diximus, novo virtutum specimen firmemus, enarrationem & tabulas recentissimas. Anno millesimo sexcentesimo trigesimo & trigesimo primo, quo hæc scripsi, magnus Hetruriæ Dux Ferdinandus, cùm pestilentia grassaretur Florentiæ, toto cōtagii tempore, triginta quatuor millia egentiorum hominum & inclusorum aluit. In diem singuli octo carnis uncias, duas panis libras, oleum, salem, ligna, legumina aliâque huiusmodi acceperunt, ita ut egentioribus in victu nihil defuerit. Hæc Ducis Florentini liberalitas à contagionis principio ad mensè Martium in egenos expendisse dicitur septingentâ millia coronatorum. Tanc munificentiam mirifice commendavit illud, quando Dux ipsemet sine ullo aulico ephororum, & satellitum comitatu quotidie ad pauperes revisit, humaniter allocutus, peramanter solatus est. Hunc Ducis in egenos animam videtur Deus favore non levi probasse. Nec enim diebus præmium. Idibus Februarii in Palatio, dum aliud quæreretur, reperta est cista ferrea, ligno vili aperta; sed metallo nobiliore plena. In capulis primis inventæ sunt tessellæ argenteæ, cum effigie Cosmæ Ducis primi: cistam altiùs scrutari nostrum non est.

Ergo declina pauperi sine tristitiâ aurem tuam, & redde debitum tuum. Misericordiam vult Deus, & non sacrificium. Qui parvè seminat, parvè & metet. Ergo date, & dabitur vobis. Beatius est magis dare, quàm accipere. Quæ mensura mensurâ fuerit, remonetur vobis. Et scitote, quæ Christiâ, hæc non consilii, solùm, sed præcepti esse. Quod Ecclesiasticus discretissimè affirmans: Propter mandatum, inquit, assume pauperem, & propter inopiam ejus ne dimittas eum vo cauum; perde pecuniam tuam propter fratrem tuum. Tu igitur agnosce mādatum, & redde debitum. Ecclesi. 34, 3, 2, 1, 6, Luc. 14, 35, Matt. 25, 40, Eccl. 2, 12, 25, Theop. 1, 2, 3, Greg. 10, 26, 36, 2, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100.

Theopanius Comes in Cantumcellensi urbe supra modum hospitalis & misericors, vero nomine vir misericordiæ. Cùm æger mortem operiretur, cædisissima tempestas cælum omne involvit. At moribundus placidè ad eos, quæ lectulum cingebat: Postquam ait, animus meus hinc emigraverit, vultus serenior cælo redibit. Mors vocem, mortem serenitas excepit. Manus pedesque Theopani, dum viveret, humore podagræ fædum intumuerat; & profluente sanie putebant. Morte obitâ nihil horroris aut foeditatis in ullo membro visum est. Die quarto à funere ejus impositum sepulchro marmor ex causâ mutaretur, odor suavif-

Muaviffimus ex imo emerit, perinde fi è cadavere non vermes, fed unguenta & aromata mera ebullient. Nihil suaveolentius mifericordiâ; cælum exhilarat, & terras. Theophannio neque fanguine neque hac fantimonâ inferiorem jungo.

CAPVT VIII.

Eleemofynâ maleficas artes retundunt, beneficia pofterorum memorie tradunt, nomen immortale pariunt.

REX Macedo Alexander in eam cogitationem venit, ut orbem terrarum suæ potestatis facere moliretur. Antequam militares copias Macedoniâ educeret, quidquid argenti facti habuit, id satrapis ac ducibus suis pæne omne dilargitus est. Hic unus aliquis majoris audentiæ regiam submovere, & tantum non prodigalitate accusare, eam munificentiam videri nimiam, sed interrogare, quid denique rex sibi servare? Hic Alexander ore respondentis: Imò verò plurimum, inquit, refero mihi, spem amplissimam ad principatum orbis, hunc ducum meorum ope obtinendum nihil diffido. Quapropter animos illis addere ad vincendum largitate munerum mei consilii est. Montes plumbeos non difficile spernis, qui certò sperat aëreos.

Qui sua pæne omnia pauperibus impendit, spem sibi retinet multò maximam. Hæc Alexandri spe longe certior, & thesauris omnibus verè opulentior; imò securâ profusâ & certa est. Altera illa bello nititur & ferro; at varius est belli eventus, & infelix sæpe profectus ferri: spes autem ista divinis erigitur promissis. Suas pollicitationes Deus in auras evanescere non sinet. Dei filius dixit: Cælum & terra transibunt, verba autem mea non præteribunt. Promissiones Christi luculentissimæ: Amen dico vobis, non perdet mercedem suam, quicumque potum dederit uni ex minimis istis, calicem aquæ frigidæ. Hoc promissum firmans: Da, inquit, pauperibus, & habebis thesaurum in cælo. Cum facis conviviū, voca pauperes, retribuetur enim tibi in resurrectione iustorum. Hæc spem reddunt certam, hæc illam attollunt cælo, modò fides non claudicat. Huic magis firmanda nunc exponemus, quàm potenter eleemofynæ omnes inferorum consultationes, ut vetus lex loquitur, artesque maleficas expugnent, & largitori nomen æternum concilient.

§. I.

IN Republicâ Christianâ veneficos, sagas & veneficas, primaria diaboli mancipia reperiri, nec levi numero, tantum malum est, ut quibusdam videatur incredibile. Sed res loquitur. Innumera damna fetibus, pecori, & hominibus illata clamant. Et quis adeo perfrectæ frontis sit, ut tam diversos magistratus tot locis in eam hominum luem gladio & igne vindicantes erroris damnet? Tot millia hujus orcinianæ plebis in rogam ierunt, & omnes iudices iniquæ sententiæ accusabimus? Sunt nihilominus frigidissimi Christiani, nec isto nominæ digni, qui manibus pedibusque obstant, quò minus hoc loli genus eradicitur, ne forsitan, quod ajunt, in innocentiam sæviatur. O homines divini honoris hostes! Nunquid non expressissimè lex divina imperat? Veneficos non patieris vivere. Hic ego præfules, dynastas, principes, reges, quàm possum contentissimâ voce, & divino iustu in clamor: Veneficos non patiemini vivere. Ferro & flammâ hæc deterrima hominum pestis excindenda. Exirpetur hoc lolium, ne nimia fecunditate incre-scat, quod cheu fieri videmus & dolemus. Tollantur

Tom. II.

impii, ne lues serpat, ardeant perduelles Dei, ne inferorum regnum in hunc orbem transierant. Vobis, ô principes & reges, commissus est gladius, ut in capita noxia iusti supplicii anadvertiseris: quis autem magis noxia, quàm qui Numinis hostis juratus? Venefici ac veneficæ omnes professi ac jurati sunt hostes Dei. O princeps, ô rex, veneficos non patieris vivere!

Ad infandum hoc malum potentius cavendum faciunt exhortationes calidæ, quæ Dei leges, præmia, imò as hoc supplicia, potissimum autem æternitatem assidue incucent. Si enim divinum nomen fugat, demones, non minus lex & opera divina publicè collaudata id virium habebunt. Deinde iuramenta, perjuriam & execrationes diræ neutiquam tolerandæ sunt. Nec enim osse aut pane alliciendus est canis, quem abactum velis. Atqui deprecationes diræ, ac perjuriam diaboli jam antè promptissimum accerfunt. Tertio diaboli, & omnis plebs Acherunticâ minimè formidanda est. Dissidentiam in Deum talis formido nudit. Injuria in Deum est diabolum metuere. Hinc ajunt eas, qui veneficos accusant, aut iis se aliter opponunt, non facile ab hac hominum colluvie lædi. Quarto fatentur sagæ homini in pauperes sincere largo noceri non posse.

In Horrenti agro Wertami virginium cenobium triennio à sagis gravissimè infestatum est. Originem mali eam affirmit. Venefica è monasterio librâ falsis petiit, post bimestre reddendam, & quidem cum fenore, & eddidit: sed fenus illud accessit, quoddam magium quædam à diabolo infesse. Huic hospitiortas referarunt expulsus eleemofynarium usus, & usura receptus.

Venefici, & Pharmaceutriæ diabolorum amica, ut tam hominibus, quàm pecoribus nocent, adiguntur. Quod quò commodius possint, subinde medicant. Ne-gant rogari? vicinum est periculum. Nam iis potissimum officere creduntur, qui aut spem negant, cum tamen magos esse nesciant, aut qui dant, etiam diaboli cognatos esse non ignorent.

Anno millesimo quingentesimo septimo, Pictavis, in celeberrimo religiosorum hominum conventu op-timâ fide narratum, duos magos bûxæ & lurido vultu, emaciato corpore, squalidâ veste ad opulentas ædes petiisse tipem; eâ negatâ, famuliam maleficis artibus, carminibusque ita incantasse, ut domestici omnes in rabiem acti, miserabile fati genus obierint. Rigidiore animadversionis hic nemo Deum accuset. Domus illius in quibus non unâ solùm inclementiâ in pauperes peccarunt. Hoc illis solenne fuit, egentes verbis asperis repellere, nec panem nec pecuniam largiri, plus vini vomere, quàm agris impendere; equos & canes lautius quàm homines fame fractos pascere. In hos tales jure merito Satan carnifex immittitur. Percant, qui pauperes perire volunt; iudicium illis sine misericordiâ, qui non fecerint misericordiam. Ergo in fascinationes & veneficia eleemofynæ alexipharmacum sunt.

§. II.

LAudem insuper comparant eleemofynæ, famam colligunt gloriam conciliant, immortalitati manent. Canit Hebraeus psalter: iucundus homo, qui miseretur & commo-dat, disponet sermones suos in iudicio, quia in æternum non commovebitur. In memoriâ æternâ erit iustus, ab aulitione malâ non timebit. Querit Augustinus: Quæ hæc auditio mala? Itè in ignem æternum. Auditio prorsus mala, auditio longè pessima, quia æterna. Ab hac sibi non metuit sincera in pauperes liberalitas. De iudice Christo per eleemofynas placando insigniter Chrysolomus: Magnum illic iudicem, inquit, ars rhetoris nulla decipiet, nullius potentia mitigatur, dignitati non cedet. Hic verò iudicem exorabimus & placabimus.

Quatuor inois hoc malum cavetur.

Vide Viterii 1.4. c. 10. Bodinum l. 3. c. 1. de demonomania magorum. Bre- dmbachii 1.6. collat. 1. c. 25.

Scilicet Au- gustorini. Tac. c. 2. v. 13.

Eleemofynæ laudem comparat & precant. Psal. 111. v. 5, 6, & 7.

Christo. 5. hom. 6. de mus. pag. 736.

MAR... IN... ELIC... CA...